

UNIwersytet Jagielloński
w Krakowie

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Spółeczna odpowiedzialność ewaluacji

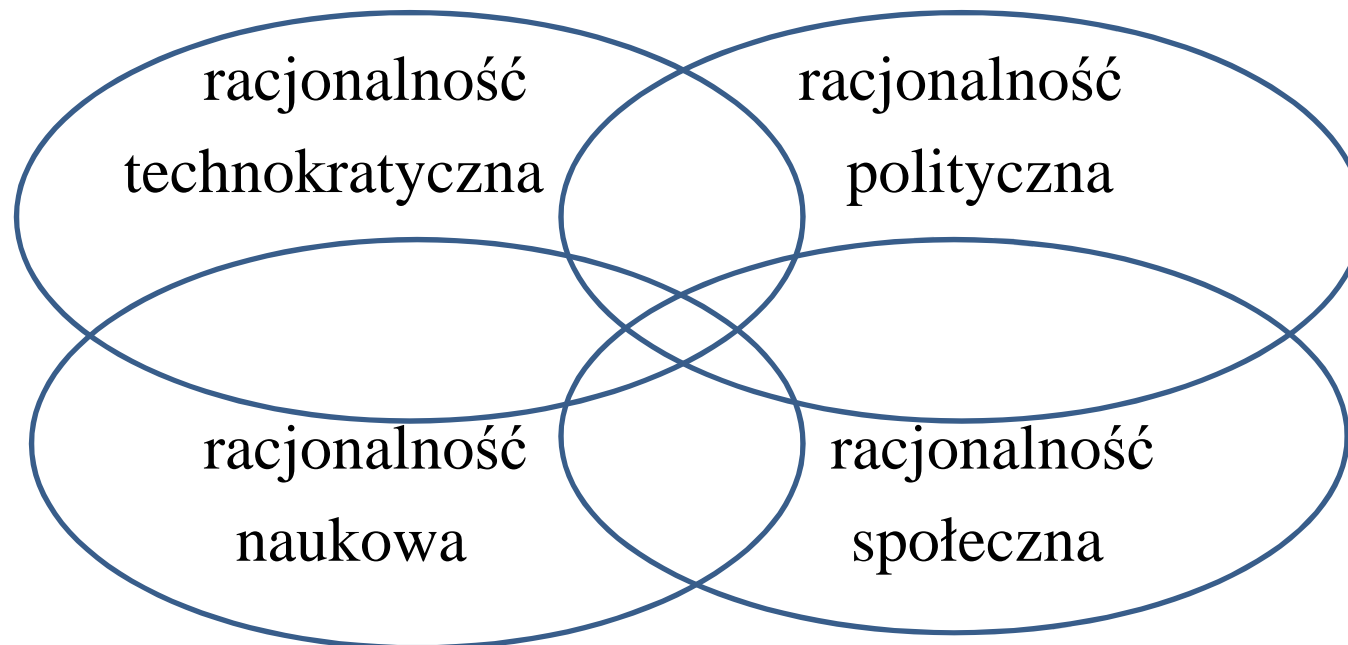
Leszek Korporowicz

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Toruń, 25-26 czerwca 2013

Spotkanie kilku typów racjonalności w strategii badań ewaluacyjnych

Spoleczne narodziny ewaluacji:

- 1911 **Frederic Taylor**
Principles of Scientific Management”
- 1929 **Ralph Tyler**
Ohio State University – Bureau of Educational
Research
- 1930 **Florian Znaniecki**
Columbia University – Committee on Education
and Social Change

Społeczne narodziny ewaluacji i jej społecznej odpowiedzialności

---

- Korupcja**
- Brak standardów i kryteriów
wartościowania w każdej dziedzinie życia**
- Archaizmy w programach i metodyce
kształcenia**
- Przedmiotowe traktowanie podmiotów
 społecznych przez ośrodki administracji lokalnej i
federalnej**

Poza kontrolę i metodykę rozliczeń, czyli polska droga do ewaluacji lat dziewięćdziesiątych

---

- racjonalizowanie i **społeczne legitymizowanie** realizowanych celów,
- **upodmiotowienie** w skali całego systemu gospodarowania i zarządzania
- **uczenie się** rozpoznawania i wyboru **kluczowych wartości**, motywujących do świadomej aktywności i rozwoju.
- krytyczne i **refleksyjne diagnozowanie** wartości działania, szczególnie takiego, które realizować ma istotne cele społeczne

Dziedziny ewaluacyjnej odpowiedzialności: **odpowiedzialność celu**

- rozpoznanie społecznej natury ewaluowanych działań, a więc **kto jest podmiotem, co jest przedmiotem**, kto beneficjentem i co stanowi o środowisku ewaluowanych działań,
- animacja **procesów komunikacji** pomiędzy uczestnikami procesu ewaluacyjnego poprzez pytania o kluczowe wartości ich zaangażowania,
- wzrost świadomości dotyczącej **wzajemnego powiązania, wspólnego dobra** i jakości współpracy indywidualnych i społecznych podmiotów badanego systemu,
- refleksja wokół **kluczowych wartości** badanych działań
- inspirowanie **rozwojowych (edukacyjnych) aspektów** procesu ewaluacyjnego
- rozwój **kultury ewaluacyjnej** organizacji w systemie kultury zarządzania

Odpowiedzialność celu – integracja i społeczna wyobraźnia ewaluatorów

---

- eliminowanie redukcyjnego definiowania jakiejkolwiek procedury ewaluacyjnej i diagnostycznej wyłącznie poprzez jej składniki lub partykularne cele uczestników
- integracja wszystkich kolejnych etapów jej realizacji dbając o:
  - wysoki poziom wzajemnego powiązania,
  - logiczną spójności procedury badawczej
  - wkomponowanie w szersze procesy uspołeczniania,
  - realne możliwości uczenia się osób i organizacji
  - zmianę instytucjonalną i mentalną jeśli jest to rozwojowa potrzeba procesu ewaluacyjnego,

Odpowiedzialność sposobu

- **Potrzeba re-socjalizacji ewaluacji poprzez:**
- wkomponowanie w potrzeby **społeczeństwa otwartego**, obywatelskiego i nowoczesnego : *akcentowanie strategii ewaluacji rozwojowej (developmental evaluation,)*
- traktowania ewaluacji jako **projektu społecznego**: *akcentowanie strategii ewaluacji dialogicznej (responsive evaluation),*
- nadania ewaluacji statusu **wartości publicznej**: *akcentowanie w procesie ewaluacyjnym elementów dyskursu, interakcyjności i społecznej etyki badań*

Odpowiedzialność sposobu

- **Ewaluacja zorientowana na stymulowanie innowacyjności (Peter Dahler-Larsen) poprzez:**
  - przekonanie, iż **procesy uczenia się** stanowią strategicznie ważny i odpowiedzialny sposób realizacji ewaluacji;
  - włączanie uczestników procesu ewaluacji do **sposobu projektowania i zastosowania** jego efektów
  - promocję i uczenie się postaw nastawionych na analizę, refleksyjność i działania o charakterze **zintegrowanym**;
  - aranżacją **społecznej areny interakcji** uczestników, w której możliwy jest personalny kontakt uczestników wyrażających swoje przekonania ale i budujących odpowiedni poziom wzajemnego zaufania.

Odpowiedzialność zastosowań

Potrzeba przełamania redukcyjnych tendencji społeczeństwa wiedzy poprzez:

- uwikłanie w genezę i funkcje społeczeństwa przemysłowego
- silny komponent techniczny i technologiczny wiedzy, której wartość wyznacza jej dająca się wymierzyć użyteczność
- tendencja do instrumentalizacji i komercjalizacji wiedzy
- traktowanie wiedzy jako narzędzia technik optymalizacji, podnoszenia efektywności i skuteczności działań, a nie spekulatywnej refleksyjności i ogólnie pojętej „mądrości”
- transkulturowy, zdekontekstualizowany i pozbawiony osobowego wymiaru charakter anonimowych systemów wiedzy

Odpowiedzialność zastosowań

Odpowiedzialność nie ograniczania efektów ewaluacji do:

- jedynie finalnego ustalenia procesu ewaluacyjnego, gubiąc szerokie spektrum efektów interakcyjnych realizowanych w trakcie samego procesu, które trudno jest uchwycić, wymierzyć i zoperacjonalizować,
- ustaleń ewaluacyjnych adresowanych jedynie do zamawiającego badanie, marginalizując innych uczestników procesu,
- ustaleń weryfikowanych jedynie przez formalne instytucje systemu społecznego

Odpowiedzialność za zrównoważoną strategię ewaluacji

Model społecznego zrównoważenia badań ewaluacyjnych

- biurokratyzacja
- centralizacja
- instrumentalizacja
- de-kontekstualizacja
- profesjonalizacja
- specjalizacja
- de-personalizacja
- komercjalizacja

demokratyzacja
regionalizacja
upodmiotowienie
re-kontekstualizacja
społeczna partycypacja
integracja
re-personalizacja
uspołecznienie

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Społeczna odpowiedzialność ewaluacji

Dziękuję za uwagę

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

